

پستہ السلام

ترجمہ و شرح

رسالہ حقوق امام سجاد علیہ السلام

۱۵۲۰۴۱۲
۹۷/۲۸

ہمراہ باقصہ، و عمریت

تألیف: اشرف زھیری جعفری

مترجم: محمد حسین احمدیار

عنوان و نام پدیدآور: ترجمه و شرح رساله حقوق امام سجاد علیه السلام همراه با قصه ها و عبرت ها /
 مؤلف شیخ اشرف الزهیری الجعفری؛ مترجم محمد حسین احمدیار.
 مشخصات نشر: تهران: یاس بهشت، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۳۸۴ ص.
 عنوان قراردادی: رساله الحقوق. فارسی. شرح.
 شناسه افزوده: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. رساله الحقوق. شرح.
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 شابک: ۹۷۸۹۶۴۹۹۱۶۹۷۲
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۸
 رده بندی کنگره: BP۲۴۸/ع۸، ۵۰۴۲۲۵ ۱۳۹۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۵۶۱۷۶

ترجمه و شرح رساله حقوق امام سجاد علیه السلام

راهنمای قصه ها و عبرت ها

مؤلف: اشرف زهیری جعفری ۶۶۴۸۱۴۵۸
 مترجم: محمد حسین احمدیار ۶۶۴۷۸۶۵۰
 ناشر: یاس بهشت ۶۶۴۸۴۶۶۱
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷ ۶۶۴۷۸۶۶۱
 چاپ: دانش بزرگ ۰۹۱۲۳۲۰۳۲۲۵
 شمارگان: ۱۵۰۰ ۰۹۱۲۳۲۰۳۲۲۵
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۶-۹۷-۲ ۴۵۰۰۰ تومان

خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی

کوچه فاتحی داریان، پلاک ۱۴، واحد ۴ و ۵

www.yasebehesht.ir

فهرست

۱۵..... دبیاجه

۲۱..... پنجاه حق

حق الله

۳۳..... بزرگترین حق خداوند

۳۴..... راه و روش عبادت خداوند

۳۵..... نخستین گام عبادت

۳۷..... حدیث سلسله الذهب (ماد توحید)

۳۹..... سوره توحید

۴۰..... امیرالمومنین (ع) شاهد بر توحید (نبوت)

۴۲..... دزد غافل

حق النفس

۴۳..... حق نفس

۴۵..... حق زبان

۴۷..... ارتباط قلب با زبان

۴۸..... عذاب سخت زبان

۴۹..... زکات زبان

۵۰..... غیبت مانع قبولی نماز و روزه

۵۱..... حفظ زبان پوشاننده عیوب است

۵۱..... دروغ موجب رسوایی

- ۵۳ **حق شنوایی (گوش)**
- ۵۵ زکات گوش
- ۵۶ زشتی ها را به اهلش واگذار کن
- ۵۷ رفتار امام جماعت حرم حضرت ابوالفضل علیه السلام
- ۵۹ **حق بینایی (چشم)**
- ۶۰ زکات چشم
- ۶۱ نگاه حرام شعبه ای از زناست
- ۶۲ رشد چشم از آتش
- ۶۲ پاش فرو انداختن نگاه از حرام
- ۶۲ کنترل نگاه
- ۶۳ **حق دست**
- ۶۵ زکات دست
- ۶۶ دستانی که زودتر به سوی آتش می رسد
- ۶۷ معجزه ای از امیرالمومنین علیه السلام و دست غلام سیاه
- ۶۹ **حق پاها**
- ۷۳ **حق شکم**
- ۷۵ شراب، فساد و قمار
- ۷۸ پر خوری مانع شادابی چهره
- ۷۹ **حق عورت**
- ۸۲ عفت نشانه شیعہ جعفری
- ۸۳ حفظ زبان و عورت بهای بهشت است
- ۸۳ خداوند دوست دار عقیف
- ۸۵ عفت و پاکدامنی
- ۸۶ حیا و پاکدامنی

- ۸۷ **حق نماز** ♦
 ۹۰ معنای حقیقی نماز
 ۹۱ آداب نماز
 ۹۲ برکات نماز شب
 ۹۲ شیوه اقامه نماز صبح امام رضا (ع)
 ۹۲ نماز جماعت
 ۹۳ اهمیت نماز اول وقت
 ۹۳ هر کس نماز را سبک بشمارد، کافر است
 ۹۴ چرا خداوند نماز را واجب کرده است؟
 ۹۵ **حق روزه** ♦
 ۹۸ احادیثی درباره روزه
 ۱۰۲ دعای ورود به ماه مبارک رمضان
 ۱۰۳ **حق صدقه** ♦
 ۱۰۷ صدقه ای که خدا دوست دارد
 ۱۰۸ باقیات الصالحات
 ۱۰۸ صدقه بلای قطعی را دفع می‌کند
 ۱۰۹ یکی از آثار صدقه
 ۱۱۱ **حق قربانی در حج** ♦
 ۱۱۵ آیا می‌دانی معنی رجم چیست؟
 ۱۱۶ اسراری از حج
 ۱۱۸ حق حج
 ۱۱۸ از آثار حج و عمره

حقوق الناس

- ۱۱۹ حق رهبر حکومت
- ۱۲۴ هشدار امام هادی علیه السلام به متوکل عباسی
- ۱۲۵ قصیده ای از امیرالمومنین علیه السلام در وصف دنیا
- ۱۲۷ حق رهبر علمی تو (استاد)
- ۱۳۱ پادشاه امام حسین علیه السلام به معلم قرآن
- ۱۳۲ یک عالم تکریم خداست
- ۱۳۳ حق مالک
- ۱۳۴ رفتار امام با غلام
- ۱۳۵ غلام سخن چین
- ۱۳۷ پادشاه و دهقان
- ۱۳۸ نیکی به حیوانات موجب آبادی ملام
- ۱۳۹ حق رعیت (زیردست)
- ۱۴۱ سفارش امیرالمومنین به مالک اشتر درباره رعیت
- ۱۴۲ ضرر زدن و ضرر دیدن ممنوع
- ۱۴۲ دیوارهای مرکز عدالت مانعی بر عدالت
- ۱۴۳ رفتار امام علی علیه السلام با سهم خواهی نزدیکان خود از بیت النبی
- ۱۴۵ حق شاگرد
- ۱۴۸ عقوبت مخفی کردن علم مفید
- ۱۴۹ آداب شاگردی
- ۱۵۰ زکات علم
- ۱۵۱ نوشتن مطالب حق بر سر جنازه فرزند
- ۱۵۲ تفاوت نماز عالم و زاهد
- ۱۵۳ زگهواره تا گور دانش بجوی

- عاقبت نیک تعلیم و تعلم سعادت شهادت است ۱۵۳
- روایت دیگری درباره حق شاگرد ۱۵۴
- ♦ حق همسر ۱۵۵
- نکته‌ای در خلقت زن ۱۶۰
- احادیثی درباره حق زن ۱۶۰
- پاداش خدمت به خانواده ۱۶۲
- بالاتر از آنکه کاف در مسجد النبی ﷺ ۱۶۳
- بیزاری خداید از آزار رساندن به زن ۱۶۳
- پاداش صب برداشتن از سر ۱۶۴
- ♦ حق خدمتکاران نام و سیر ۱۶۵
- سیره امام صادق علیه السلام با غلام که گام کار خوابیده بود ۱۶۷
- مهربانی امام سجاد علیه السلام با غلام ۱۶۸
- ♦ حق مادر ۱۷۱
- حق مادر ۱۷۵
- محبت به مادر ۱۷۶
- ادب امام زین العابدین علیه السلام در محضر مادرش ۱۷۸
- ♦ حق پدر ۱۷۹
- نیکی به پدر و مادر حتی پس از حیات آنها ۱۸۱
- تو و اموال متعلق به پدرت هستی ۱۸۲
- تاوان عاق شدن ۱۸۳
- اثردعای والدین در زندگی ۱۸۳
- ♦ حق فرزند ۱۸۵
- چراغی که به خانه رواست ۱۸۸
- احادیثی درباره حق فرزند ۱۸۹
- گناه تاخیر در ازدواج فرزند بر عهده پدر ۱۹۰

نیکی به فرزند نیکی به پدر و مادر ۱۹۱
حقوق فرزندان بر والدین در قرآن ۱۹۱

♦ حق برادر ۱۹۷

احادیثی درباره برادر ۱۹۹
امیرالمومنین علی (ع) برادر پیامبر (ص) ۲۰۱
برای خطاهای برادرت عذری بیاور ۲۰۴

♦ حق کسی که تو را آزاد کرده ۲۰۵

بنده ماکر همنشین انبیا (ع) است ۲۰۸
پاداش حسن غلام ۲۱۰
غلام دانا و ناسخه ناشکر ۲۱۱
شکر نعمت ۲۱۲

♦ حق بنده آزاد شده بر مولای ۲۱۳

امام زین العابدین (ع) و خدمتکار ۲۱۶
غلام سیاه پوست امام حسین (ع) که سفید شد ۲۱۶
احادیثی درباره حق بنده ۲۱۷

♦ حق کسی که کار خوبی برای تو انجام داده ۲۱۹

داستانی درباره حق نیکوکار ۲۲۲

♦ حق مؤذن ۲۲۳

پاداش ۱۰ سال اذان گفتن ۲۲۴
احادیثی درباره حق مؤذن ۲۲۵

♦ حق امام جماعت ۲۲۷

منظم کردن صفوف نماز جماعت ۲۳۰
فضیلتی که جبران ندارد ۲۳۰

❖ حق همنشین ۲۳۱

احادیثی درباره حق همنشین ۲۳۴

خصلت های هشت گانه همنشین ۲۳۶

اگر با خوبان همنشینی از بدان دوری کن ۲۳۸

❖ حق همسایه ۲۳۹

رفتار امام زین العابدین علیه السلام با همسایه بد خود ۲۴۳

ارزش همسایه ۲۴۴

احادیث درباره آداب همسایگی ۲۴۴

جهنم جایگاه آزاردهنده همسایه در آخرت ۲۴۵

❖ حق هم صحبت ۲۴۷

با چه کسانی همنشین شویم ۲۴۹

با چه کسانی همنشین نشویم ۲۵۰

احادیثی درباره حق دوست ۲۵۱

دوست خوب را چگونه تشخیص دهیم؟ ۲۵۲

چگونه احمق را می توان شناخت؟ ۲۵۴

صفات یک دوست خوب ۲۵۶

❖ حق شریک ۲۵۷

با چه کسی شراکت کنیم ۲۵۹

شرکای شتران ۲۶۰

حل مسئله ریاضی توسط امام علی علیه السلام ۲۶۱

❖ حق مال ۲۶۳

زیاد شدن روزی با شکر نعمت ۲۶۷

نعمت های خداوند در قرص نان ۲۶۸

گشایش در کار ۲۶۹

احادیثی درباره حق مال ۲۷۰

♦ حق طلبکار ۲۷۱

بخشیده شدن تمام گناهان شهید بجز حق الناس ۲۷۴

احادیثی درباره حق طلبکار ۲۷۵

پرداخت قرض بر همه چیز اولویت دارد ۲۷۵

رفتار پیامبر ﷺ با یهودی طلبکار ۲۷۷

روزی بدون حساب ۲۷۷

♦ حق معاشرت کننده ۲۸۱

احادیثی درباره حق معاشرت ۲۸۳

ادب معاشرت با دیگران ۲۸۳

با برادرت با حسن یا رفتار کن ۲۸۵

♦ حق مدعی ۲۸۷

کتمان حق در احادیث اسلامی ۲۸۹

لعنت شدن تحریف کنندگان و کتمان کنندگان دین ۲۹۰

♦ حق مدعی علیه ۲۹۱

احادیثی درباره حق مدعی ۲۹۴

مغبوض ترین مردم ۲۹۴

نشانه های منافقین ۲۹۵

♦ حق کسی که از تو مشورت می خواهد ۲۹۷

معنای تصمیم قاطع ۲۹۸

از چه کسی مشاوره بگیریم ۳۰۰

مشاوره بقی تقوا ۳۰۱

کسانی که ظلم می کنند و به مجازات نمی رسند بدانند ۳۰۲

♦ حق کسی که به تو مشورت می دهد ۳۰۳

عاقبت کسی که از مشاوره دادن خودداری کند ۳۰۵

مشورت با همسر صالح ۳۰۶

- ۳۰۷ **حق نصیحت شونده**
- ۳۰۹ با منزلت ترین مردم در روز قیامت
- ۳۰۹ کوتاهی در نصیحت خیانت به خدا و رسول اوست
- ۳۱۰ آثار نصیحت کردن
- ۳۱۱ صفات نصیحت کننده
- ۳۱۵ **حق نصیحت کننده**
- ۳۱۷ اهمیت نصیحت
- ۳۱۷ توبه بپشیمانی
- ۳۱۸ نصیحت اعرابی
- ۳۱۹ **حق بزرگ ترها**
- ۳۲۱ احترام به بزرگتر احترام با خداست
- ۳۲۲ احترام به بزرگتر سبب رهایی از سختی های روز قیامت است
- ۳۲۲ رفتار امام مجتبی علیه السلام با پیرمرد شاعر
- ۳۲۳ آموزش به مرد پیر
- ۳۲۳ دعوت مردم به دین با عمل
- ۳۲۳ احادیثی درباره حق بزرگ ترها
- ۳۲۵ **حق کوچک ترها**
- ۳۲۷ مراحل سه گانه رشد
- ۳۲۸ احادیثی درباره کوچک ترها
- ۳۲۸ رفتار با فرزندی که ضرر مالی به پدر زده است
- ۳۲۹ فرزندان خود را تنها نگذارید
- ۳۳۰ به فرزندان بیاموزید
- ۳۳۱ خوشحال کردن یتیم
- ۳۳۳ **حق سائل و نیازمند**

- ۳۳۷..... **حق کسی که از او چیزی خواسته می شود**
- ۳۴۰..... حضرت علی (علیه السلام) و بخشیدن انگشتری
- ۳۴۲..... علی (علیه السلام) و اکرام فقیر
- ۳۴۲..... بخشش به اندازه معرفت
- ۳۴۴..... نذر اهل بیت (علیهم السلام)
- ۳۴۵..... **حق کسی که خدا او را سبب خوشحالی تو قرار داده**
- ۳۴۹..... نادیده دربارہ حق کسی که تو را خوشحال کرده است
- ۳۴۹..... حمایت از مومن
- ۳۵۰..... پادشاه بر طرف ، کردن مشکل برادران دینی
- ۳۵۱..... شادمانی خدا ، از بنده و دیدار خداوند
- ۳۵۲..... آیا تو را خوشحال کردم ؟
- ۳۵۴..... پول با برکت
- ۳۵۵..... **حق کسی که به تو بد کنده است**
- ۳۶۰..... احادیثی درباره حق کسی که بد کنده است
- ۳۶۲..... رفتار پیامبر (صلی الله علیه و آله) با عرب بیابانی
- ۳۶۲..... امام زین العابدین (علیه السلام) و مرد ناسزاگو
- ۳۶۳..... رفتار امام حسین (علیه السلام) با کسی که با او ناسزا گفت
- ۳۶۵..... **حق هم کیشان**
- ۳۶۸..... مهربانی با مردم
- ۳۶۹..... قرض دادن و گذاشتن آن به حساب امام علی (علیه السلام)
- ۳۷۰..... غذا خوردن امام حسین (علیه السلام) با مساکین
- ۳۷۱..... **حق اهل ذمه یا اقلیت های دینی**
- ۳۷۳..... مواردی که اقلیت های دینی در جامعه اسلامی باید رعایت کنند
- ۳۷۴..... امام علی (علیه السلام) و شخص ذمی
- ۳۷۵..... وقایع روز مباحله

دیباچه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنْ الْإِنْسَانَ لِفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

به نام خداوند بخشنده مهربان

به عصر سوگند، که انسانها همه در زیانند. سر دانی که ایمان آورده، و اعمال صالح انجام داده اند و یکدیگر را به حق سفارش کرده، و یکدیگر را به پکیائی و استقامت توصیه نمودند.

رساله حقوق عنوان حدیثی گران بها از حضرت سید الاجیر، وزین العابدین امام علی بن الحسین علیه السلام است.

در این رساله آن چه ابتدا به ذهن انسان خطور می کند معنای حق است. حق یکی از کلمانی است که معنای وسیع و گسترده ای دارد. با مراجعه به آیات قرآن کریم و روایات گهر بار معصومین علیهم السلام متوجه می شویم که حق معانی و اصطلاحات مختلفی دارد. کلمه حق ۲۴۷ بار در قرآن کریم بکار رفته است و در احادیث نورانی ائمه اطهار علیهم السلام درباره شناخت حق، استواری در راه حق و تقابل آن با باطل مطالب بسیاری آورده شده است. بر مبنای روایات اسلامی شناخت حق از نشانه های بصیرت و دانایی است.

کمال عقل آدمی در پیروی از حق و تواضع در برابر آن است.

حضرت امام علی (علیه السلام) می فرماید: دایره حق در توصیف و گفتار گسترده ترین چیزهاست ولی در عمل تنگ ترین دایره هاست.

حقوق جمع حق است و حق اسم مصدر و به معنای ثابت، آن چه ثابت و مطابق واقع است، روا، شایسته، ضد باطل

بعبارت دیگر حق چیز ثابتی است که انکار آن روا نباشد.

در رساله حقوق امام سجاد (علیه السلام) حقوق به ۳ دسته کلی تقسیم شده است.

۱. حق الله ۲. حق النفس ۳. حق الناس

حق الله

بر اساس دمان نورانی معصومین (علیهم السلام) منشا تمامی حقوق حق خدا بر بندگان است، تمام احکام و جزییات حرام حق الله هستند. به عبارتی احکام عبادی که تنها برای تقرب به خداوند انجام شد و آثار حقوقی برای دیگران ندارد حق الله هستند.

حق النفس

حقی است که نفس و جان انسان بر وی وارد و رعایت آن بسیار ضروری است. در این باره امام سجاد (علیه السلام) می فرماید:

وَأَمَّا حَقُّ نَفْسِكَ عَلَيْكَ فَإِنَّ تَسْتَوْفِيَهَا فِي طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

حق نفس بر تو این است که او را در راه اطاعت خداوند بکارگیری

مهم ترین حق بر عهده انسان بعد از حق الله، حق النفس است.

نفس ما محل اتصال ما به خداست مشروط بر اینکه بندگی او را بپذیریم.

همه آنچه با ما ارتباط دارد اعم از اعضا و جوارحمان اعمال و رفتار ما دارای حقند.

حق الناس

به حقوقی گفته می شود که در ارتباط با دیگران است و شامل حفظ جان و مال و آبروی افراد است.

حق الله و حق الناس از مسایلی است که در قرآن جایگاه ویژه ای دارد و در بسیاری از آیات نماز بعنوان نماد حق الله در کنار زکات بعنوان نماد حقوق مردم ذکر شده است. طولانی ترین آیه قرآن کریم نیز راجع به حق الناس است.

برخی روایات اهمیت حق الناس را از حق الله مهم تر دانسته اند زیرا حق الناس، حق الله هم مساوی ولی حق الله حق الناس نیست. هرکس گناهی بکند فقط طرفش خداست و دیگر بر کسی بدکار نیست اما اگر کاری کند که حق مردم ضایع شود خدا هم مدعی است.

امامان شیعه علیهم السلام عبادتی را بر آن ای حق مومن ندانسته و مدیون ماندن و خیانت در حق دیگران را دور از شان مومن معرفی کرده اند. در شب عاشورا امام حسین علیه السلام به اصحاب خود فرمود: کسانی که حق الناس را بدندان است در لشکرگاه او نمانند. در نتیجه کسانی که به مردم بدهی داشتند از سعادت ابدی برای همیشه محروم شدند.

در حدیثی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله آمده است

کسی که قدرت پرداخت حق دیگران را دارد ولی امر را نداد کند، هر روز در پرونده اش معادل گناه يك داروغه ظالم ثبت می شود.

شدیدترین حال انسان در قیامت را وقتی می دانند که مستحقین زکات و خمس جلوی انسان را گرفته و بگویند: خداوند! این شخص خمس یا زکات مالش را به ما نپرداخته، پس خداوند از حسنات این شخص به آنها عوض می دهد.

از منظر دین حق الناس اختصاص به مال مردم نداشته و جان و آبروی افراد نیز در برمی گیرد. حتی ترساندن یا ناراحت کردن بیجای مردم نیز حق الناس شمرده شده است که مجازات سختی در قیامت به دنبال دارد و از طعنه زدن یا بردن آبروی افشای اسرار او نیز به شدت نهی شده است.

ظلم بر مردم و حق الناس از عوامل مستجاب نشدن دعاها در دنیاست. بنابر تصریح امام علی علیه السلام عظیم ترین حقی که خداوند بر انسانها واجب کرده است حقوق متقابل حاکم و مردم است و مهم ترین حق در حق الناس بر اساس این رساله نیز حق رهبر عالی جامعه اسلامی و مردم است.

سند رساله حقوق

منابع حدیثی که به طور کامل، رساله حقوق امام سجاد علیه السلام را ثبت کرده اند، عبارتند از:

۱. بحنف العقول، از ابن شعبه حرانی (م ۳۸۱ هـ. ق)

۲. الخصال، شیخ صدوق (م ۳۸۲ هـ. ق)

۳. وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی (م ۱۱۰۴ هـ. ق)

۴. الوافی، ملا محمد بن فیض کاشانی (م ۱۰۹۰ هـ. ق)

این ترجمه از کتب شریف «الخصال» می باشد که از جهت نسخه و سند کاملتر از مابقی است.

ثابت بن دینار مشهور به ابو حنیفه رضی الله عنه (متوفی سال ۱۵۰ هجری) راوی رساله حقوق است و یکی از چهره های معروف و با عظمت عرفانی و معنوی شیعه است.

ابو حمزه محضر نورانی چهار امام معصوم علیهم السلام، امام سجاد علیه السلام، امام باقر علیه السلام، امام صادق علیه السلام و امام کاظم علیه السلام را درک کرده و از ایشان درس آموخته است. فضل بن شاذان از امام رضا علیه السلام روایت کرده که ابو حمزه در زمان خردماند سلمان یا لقمان در زمان خودش بوده است. اندکی تأمل درباره شخصیت این بزرگوار مانند سلمان و لقمان که ابو حمزه به آنان تشبیه شده عظمت وی را بیش از پیش آشکار می سازد و این سخن امام علیه السلام نشان از کمال و حکمت ابو حمزه دارد.

ابو حمزه ثمالی اهل کوفه بوده و علاوه بر رساله حقوق و تفسیر قرآن به نام «النوادر» و دعای ابو حمزه ثمالی که در شب های نورانی ماه مبارک رمضان خوانده می شود از او روایت شده است. سند این روایت به این شرح است:

علی بن احمد موسی علیه السلام، از محمد اسدی، از جعفر بن محمد بن مالک فزاری، از خیران بن داهر، از احمد بن علی بن سلیمان جبلی، از پدرش، از محمد بن علی، از محمد بن فضیل، از ابی حمزه ثمالی نقل کرده که این رساله از علی بن حسین علیه السلام است که آن را بیان فرمود.

ویژگی های این کتاب

در این کتاب متن اصلی حدیث را از کتاب شریف «الخصال» شیخ صدوق رحمته الله آوردیم که از جهت نسخه و سند کامل تر از ما بقی است.

این کتاب بر اساس کتاب «قصص و عبر من رساله الحقوق» تدوین شده است ولی این کتاب تنها ترجمه کتاب فوق نیست، بلکه ترجمه و تالیف است و جنبه تالیفی کتاب بیشتر است. قسمت اصلی از کتاب که با عنوان شرح آمده و برخی از داستان ها از نویسندگان کتاب یعنی اشرف الیه رحمته الله است که توسط فاضل ارجمند جناب آقای دکتر محمد حسین احمدیار ترجمه شده است، ولی سایر مطالب و احادیث توسط این ناچیز محمد رضا کمالی از منابع معتبره انتخاب و در این جا آورده شده است. در ترجمه متن حدیث سعی زیادی صورت گرفته که ترجمه ای روان و سلیس در اختیار خوانندگان قرار گیرد و موجب بهره مندی همه جانب گان فراهم شود.

در خاتمه از زحمات تمام کسانی که در آماده سازی این کتاب زحمت کشیدند خصوصا ویراستار محترم سرکار خانم نمازی و آقای مجید صفاری آشتیانی که به زیبایی مطالب را صفحه آرایی نمودند کمال تشکر و قدردانی می نمایم. امید است این تلاش ناچیز مورد قبول حضرت ولی عصر علیه السلام قرار گیرد.

اللَّهُمَّ عَجِّلْ لَوْلِيكَ الْفَرَجَ
وَأَعِنَّا عَلَى تَأْدِيَةِ حُقُوقِهِ إِلَيْهِ